

PLAY RAPE

Írta és rendezte Anna Paavilainen

A dráma a *Játéktér* 2017. őszi számában jelent meg.

**Önsegítő útmutató szubmisszív női szerepek eljátszásához és túléléséhez
a harmadik évezred Finnországában. Mi marad a szégyen, önelemzés és bosszú-
fantáziák után, avagy mi volna, ha egy pillanattal az erőszak elkövetése előtt minden
rosszfiú elcsúszna szépen egy banánhéjon?**

ELSŐ FELVONÁS

Bemutakozás

Lesötétített színpad, nézőtéri világítás. Mozart 23. A-dúr zongoraversenye csendül fel. Anna fürdőköpenyben áll az ajtóban. Kezet fog minden vendéggel, barátságosan üdvözi őket.

A színpadon egy ágy, egy teleírt papírlapokkal borított asztal, olvasószemüveg, vizeskancsó, papírpoharak, kávéscsésze és egy szelet Sacher-torta. A kanapé mögött többek közt egy bőrönd ruhákkal és egyéb kellékekkel. A színpad mélyén, egy hátsó pódiumon mikrohullámú sütő és Anna hátizsákja, illetve más személyes tárgyai. A másik oldalon, a színpad hátsó részén matracok egymásra halmozva (amolyan Borsószem hercegkisasszonyágy). Ha az előadáshoz feliratozás szükséges, a színpad szélén köntösben, egy csésze teával felszerelve Anni foglal helyet. Laptopja képernyőjén a színpadon elhangzó szöveget görgeti. A monitor tartalmát a színpad hátsó falára kivetítve látjuk.

Anna ellenőrzi, hogy a kellékek a helyükön vannak, a hangosító készenlétben. Még egyszer üdvözi a közönséget, majd kimegy a teremből.

Látványos antréval indít, de észbe kap, hogy túl korán toppant be, a felvezető zene szól tovább.

„Feltűnés nélkül” kisurran, majd újra belép. Ugyanaz ismétlődik. Harmadjára az ajtóban leselekedve várja a megfelelő pillanatot, és sikerül jól időzítenie. A zene ezúttal épp jókor ér véget. (Hálásan aratja le a gyér tapsot.)

Felveszi a földről a mikrofont.

ANNA

Helló, isten hozott mindenkit. Örülök, hogy ennyien el tudtak jönni.

Az én nevem tehát Anna. Foglalkozásom: színész.

Soha nem erőszakoltak meg. Úgy értem, igazából, „in real life”.

Vizszont sokszor láttam, hogyan szokás ezt csinálni.

De amúgy fikción keresztül szűrve. Úgy, hogy valójában senkit sem erőszakolnak vagy aláznak meg. Ez egy ilyen közös megállapodás, hogy csak eljátsszuk, hogy erőszak és alázás zajlik.

A nevem Anna. És láttam nemi erőszakot a tévében, láttam nemi erőszakot a mozivásznon, és láttam sok-sok, rengeteg erőszakot a színpadról.

Aha, pontosan, a színpadról nézve láttam ezeket. Például, a Finn Nemzeti Színház nagyszínpadáról. Sírva, a hátamon fekvő, miközben egy kollégám rajtam vonaglik, és elnéztem közben azt a bénácska festményt a mennyezeten, a közönség fölött. Úgy ismerem azt az egész rohadt freskót, mint a tenyeremet. A kantele okkersárgáját ott, az elnöki páholy mellett, a bal oldalon, és a többi, a görög szellemben ábrázolt alakokat, ahogy tógában körbetáncolják a mennyezetet és ünneplik Tháliát, a színjátszás múzsáját, na meg a finn kultúrát és identitást. Tógában! Hú, fura egy festmény.

Elképzelttem már... a számát se tudom, legalább százszor, hogy velem történik, engem erőszakolnak. A nevem Anna, és legalább százszor elképzelttem, milyen érzés, amikor a színészkolégám farka belém nyomakszik. Vagy alkalomadtán akár több kollégám farka is egymás után. Gang rape, tudják! Rendkívül fontos drámai téma.

És mindez kifacsarta belőlem az utolsó cseppnyi önbecsülést is. Ez, hogy hulladék vagyok, szemét. A nevem Anna, és emberi hulladék vagyok, amit lehet ütni-vágni, nyomorgatni és feltörölni vele a színpadot. Könnybe lábad a szemem, és aztán üvöltök. Halálfélelemben. Századjára.

Vastaps. Bravó! Megindító!

Bizonyára nagyon rosszulesett ezt végignézni onnan, a nézőtérről. És épp ezért jól is.

Ezt hívják katarzisznak.

Hisz ez egyszerűen borrrzasztó, hogy nőkkel megtörténhet ilyesmi: verik, megnyomorítják őket.

De a színházban szerencsére mindez csak fikció és játék. Valójában semmi sem történik a színpadon. Csak játszunk! Színészkedünk, gyerekek!

Én nagyon jól játszom nemi erőszakot. Egyenesen profinak minősülök az erőszakművészet terén. Ha szerencsém van, egy napon majd Jászai Mari-díjjal¹ jutalmaznak „a női lélek megindítóan mély ábrázolásáért”. Szóval valójában hálásnak kellene lennem az összes áldozatés kurvaszerepért, amit csak rám osztottak az évek során. Hogy szakmai tapasztalatot gyűjthessek, és feláldozhassam magam Thália oltárán. És a finn kultúráén.

A nevem Anna, és előadás után ezt az én megalázott, agyontépázott testeme... bocss, szerepeimet le lehet mosni a zuhany alatt magamról, azaz a pszichofizikai egyéniségemről. Leengedni a lefolyóba. Ott tűnik el, ni, csiri-csori-csordogál lefele a bőrömről lesikált, megerőszakolt lány a szennyvízcsatornába. Amatőr dolog volna, ha rajtam ragadna a szerep. Figyu, nem szabad túl komolyan venni magadat! Hülye pancser!

És igenis, muszáj ezt a sok borzalmat megmutatni, színpadra állítani, és minden részletében sokszorosítva megjeleníteni azt a rengeteg szörnyűséget, ami a nőkkel történik ebben a gonosz világban. Erőszak lépten-nyomon. Végtére is ez a színház feladata. Megmutatni, milyen világban élünk.

És ez nagyon rossz érzés. Annyira rossz, hogy már jó. Jó érzés ott belül, a néző lelkében. És a rendezőben. Igen, most, ezzel hatoltunk a dolog lényegéig. Soha senki nem csinált még ilyet.

Nna és most, hogy a szerepet leöblítettük magunkról a lefolyóba, és felvettük a túl rövid szoknyácskáinkat, és becsuktuk magunk mögött a színház ajtaját, hogy határozott mozdulattal kilépjünk a fikcióból, maradjon csak magának... most aztán indulhatunk a jó kis egészséges féleleminkkel a kivilágítatlan parkon keresztül, ahova csak kedvünk tartja, szabadon.

És önmagunk lehetünk végre.

A nő szerepe

Aqua: I'm a barbie girl című száma szól. Anna áll, nézi a közönséget, és azt játssza, hogy nem csinál semmit. A reflektor rá irányul.

¹ Az eredetiben Jussivagy Thalia-díj, a legjobb színésznőnek járó filmes és színházi elismerés Finnországban.

Anna nem bír tovább a közönség előtt állingálni. Kimegy. A hangosító leállítja a zenét. A fények időközben lassanként kihunytak a nézőtéren.

ANNA

Képes vagyok rá, basszus! Profi színész vagyok. Ezek előre megírt mondatok. Szóval, hol is hagytam abba? Ja, igen! Ott tartottam, hogy SZÍNPADI ERŐSZAAAK A HUSZONEGYEDIK SZÁZADI FINNORSZÁGBAAAN... csak szükségem volna egy figurára, egy szerepre. Hisz nem muszáj nekem a saját szennyeseimet kiteregetni itt mindenki előtt. Mért ne lehetne ez az egész fikció? Mint ahogy az is: fikció!

A szerep védelmében

Anna előveszi a kellékekkel teli bőröndöt, és feltesz egy parókát.

ANNA

Elmesélhetem mondjuk egy valaha élt történelmi figura történetét. Egy színésznőét a múltból. Fogadok, akad bőven feldolgozandó anyag. Csak ki kell találni egy szerepet! És egy jó húzónevet hozzá.

Előveszi a Mi, színészek című könyvet.

ANNA

Ez egy ilyen színész-katalógus 1938-ból. Melyikükbe volna jó belebújni? Lássuk! Elnökök... itt, úgy érzem, hiába is keresnék női neveket. Staava Haavelinna – túl álmodozó. Lylli Erjakka, Lullan Helo, Lahja Linko – mennyi lírai „l”. Laina Laine, köszi a nevet, apa, anya! Vajon van köze a rendező Edvin Lainéhoz? Aha, biztos felvette a felesége vezetéknevét, háhháhháá! Tyne Jauri, Tuovi Hirvisuo. Verna Piponius – nem semmi! Aina Osa vagy Annie Mörk. Az a Piponius jól hangzott. Sőt, talán a legjobban eddig. Stipi-stop! És figyu, itt egy Vernával készült interjú is. Nini, pont a nemi szerepekről beszél benne. Felkapott téma lehetett az 1930-as években Finnországban. Azt mondja itt a kiválasztottunk... Vagyis hogy hagyjuk inkább, hadd mondja el Verna maga.

Fejére teszi a parókát, és leül a kanapéra.

Diákélet

Anna a hangszalagot hallgatja. Közben ráérősen kávé tölts magának, szürcsöli, tortát eszeget.

VERNA (FELVÉTELRŐL)

Nna, ööö igen. Khm, be van kapcsolva? Hallani, amit mondok, egy-kettő-három? Huh, na igen. Verna vagyok, üdv mindenkinek! Hmm, szóval a nemi erőszakról a színházban?

Hát persze, kedveseim, hogynem emlékeznek az első erőszakolós szerepemre! Mintha csak tegnap történt volna. A főiskolán kaptam. Vagyis valójában már a felvételin. Az utolsó nap történt. Kint voltunk egy ilyen nagy, homokos pályán. Páros kontakttánc-improvizációs gyakorlat volt, hogy a lányok a fiúk ölébe ugranak, és hagyják, hogy a mozgás magával ragadja és ringassa őket. Az volt aztán az utasítás, hogy lassanként durvuljon el a dolog, majd forduljon át erősza-

kolásba. És mit ne mondjak, olyan jól játszottuk mindketten – én és az osztálytársam, a drága Armas Hattara – azt az erőszakot, hogy ősztől Thália tanítványainak soraiba léphettünk.

VERNA (FELVÉTELÉRŐL)

De a legelső rendes, ronggyá erőszakolós szerepemet a főiskolán osztották rám, első éven. Fel is kapok magamra gyorsan egy ilyen ifjonti kabátkát. Máris fiatalabbnak érzem magam. És emlékezni is jobban esik így.

Anna felveszi a szőrmebundát, és futni, fekvőtámaszozni indul.

Abban az előadásban végig bikiniben voltam, és elég sok volt a vizeződés, locsoltak összevissza. Mint az idő tájt minden berlini színházi előadásban. Ment a locsolkodás. Volt úgy, hogy egyenesen aludttemmel. Akkoriban, 1924-ben. De azonkívül akadt abban a mi előadásunkban nyomorgatás és alázás is bőven már az első jelenettől kezdve, arra viszont nem emlékszem, hogy csak a végén volt-e benne kiadósabb erőszakolás, és fogalmam sincs már, hogy mi célt szolgált, vagy mihez kapcsolódott. (Különben az osztálytársnőmet, Elsa Turakainent is elég durván megráncigálták mellettem.) Arra emlékszem csak, hogy lényeges elemei voltak a darabnak valami nagy szalmabálák, és hogy a főiskolán a fiúkat könnyen megszállja az ördög, amikor érzelmeket kell eljátszaniuk, úgyhogy az évfolyamtársam, Toppo Elonperä megszállottan végigerőszakolt engem a közös alkotás folyamán tíz előadás, plusz a próbák erejéig, mert a főiskolai daraboknál ennyi a szokás, nem úgy, mint a színészmunka mezején, egy repertoárszínháznál, ahol ennél sokkal többször ismétljük produkciónként. De, hogy szavamat ne felejtsem, ott erőszakolt ő engem, mindig ezeknek a szalmabáláknak az oldalában, és nem finomkodott különösebben, nekem meg pucér volt a hátam, mert csak a fürdőruha volt rajtam, és attól a szénától meg a hajamból csordogáló víztől eléggé fölsebesedett a bőröm. Na meg attól a döfködéstől. Amúgy nem is tudom, hogy erőszakolásnál valójában van-e ez a döfi-döfi, vagy miből áll tulajdonképpen. A sebekről a hátamon mindenesetre nemigen jött, hogy szóljak a többieknek, mert valahogy hozzátartozott a dologhoz ez a nyers vadság, természetközelség, ez a finn színház sajátja, és amúgy meg azt tanácsolták, hogy ne szóljunk bele a színészpartnerünk munkájába, és persze a rendező meg a vezető tanárok nyilván jobban tudták, viszont arra emlékszem abból a produkcióból, hogy, bár elég megterhelő volt, és beteg is lettem, jó magas lázzal csináltam végig az előadáshetet meg a huszadik születésnapomat... de annyi megmaradt, hogy megtanultam sírni a színpadon. Azelőtt ez kicsit nehezen ment nekem, úgyhogy arra gondoltam, milyen jó, hogy a testemlékezetem ezt most elraktározta, ezt a sírást meg rosszulletet meg páni félelmet, hogy fel tudjam majd használni a későbbiekben is, más produkciókban.

Anna leveti a tinidzsekit, és kézbe veszi a mikrofont.

ANNA EGYENES ADÁSBAN

És úgy is lett. Később nagyon hasznos készségnek bizonyult ez, hogy tudok halálfélelmet játszani meg kegyelemért könyörögni. Nem vezett kárba a drága főiskolai képzés.

Ártatlanság

A történet hallgatása közben Anna felveszi az úszósapkát és -szemüveget. Nyújtó és feszítő mozdulatokat végez.

VERNA (FELVÉTELRŐL)

Azután telt-múlt az idő, sehol semmi erőszakos közösülősdi vagy megbecstelenítés, játszogathattam szép nyugodtan mindenféle mást: egy sor gyerek szerepet, mindenféle lökött lúzert meg talán valami tűzrőlpattant kis nőt is közben, akinek szemüvege volt és aktatászkája, tehát erős nőalak. De ja, mégis volt egy, csak az talán nem igazán számít, mert végül is nem végződött erőszakolással. Abban is fürdőruha volt rajtam, de az hozzátartozott a történethez, mert ez egy uszodában játszódó, roppant érdekes darab az élsport világról. De volt benne egy olyan rész, hogy a figurám úszóedzője közeledni próbál, vagyishogy egy az egyben taperolni kezd engem, így, a fürdőruhámon keresztül, de végül aztán rákiáltok, hogy hagyja abba, ne! Mégis, előtte elég sokáig hagyom, hogy markolásson, mert a karakterem nem mer nemet mondani, és ez persze nagyon is ismerős helyzet sokak számára a való életből. Hogy nem mered azt mondani, hogy hé, most már legyen vége!

És emlékszem arra, amikor először próbáltuk. Esti próba volt, és csak én voltam ott meg a rendező és a partnerem a jelenetben. Mindketten laza száz évvel idősebbek nálam.

És azokon az első próbákon, amikor vázolgatjuk a jelenetet, és „megnézzük, mi mindent rejt magában”, akkor elég belemenősen csináljuk, hogy lássuk, meddig lehet elmerészkedni. Ennél a darabnál is iszonyú kényelmetlen hangulatot sikerült teremteni, nekem komolyan a gyomrom fordult ki tőle. A rendező szerint nagyon jól hatott a nézőtérről nézve, egész a lelkéig hatolt az embernek. Aztán összecsapta a tenyerét, hogy talán elég is volt ennyi mára, mert úgyse lehet ugyanúgy megismételni. Érdekes persze, hogy kb. ötvénszer mégiscsak meg kellett ismételnünk később. Én meg a próba után a mosdóba menekültem sírni, és öklendeztem, a hányás kerülgetett... de nem akartam elmondani senkinek. Hogy ne tűnjek amatőrnek, aki benne ragadt a szerepében.

Anna a kanapé mögött leveszi a szemüveget, és belebújik a Burberry kabátba.

De ez nem is igazán számít, mert nem lett belőle erőszakolás. Ez csak egy ilyen kis színes, összekötő történet volt, nem igazi erőszakáldozata-szerep, amivel aztán parádézni lehetne.

Kosztümös viszonyok

Anna izgatottan fut vissza, és helyezkedik pózolni a kanapéra, de egy idő után belefárad az új történetbe, és hátramegy várakozni a kis pódiumra.

VERNA (FELVÉTELRŐL)

De volt aztán egy ilyen kosztümös dráma a 18. századból. Női rendező meg minden. A történet nagyjából arról szól, hogy a tizenöt éves szereplő erőszakos lilliomtiprás áldozata lesz a nyálas, de sármos főhős jóvoltából, minekutána a lány ráérez a szex ízére, és ez a harisnyás szalonmascsó időnként megdugja, amíg el nem szaródik minden, a lány elvetél satöbbi. Aztán a szünet után más dolgok kerülnek terítékre: a főszereplők hatalmi viszonyait boncolgatják, meg ilyesmi. Szóval ez a lány totál mellékszereplő az egészben, egy bábu a játszmaiban, a megerőszakolása pedig igazából afféle szórakoztató közjáték, comic relief. A közönség minden alkalommal nevetett, amikor a karakterem elmesélte a megerőszakolását a márkinénak, a pártfogómnak: hogy az elején fáj és szörnyű volt, de aztán már én kértem, hogy még, még! Hehehe-huhuhu, vicces, nem? Vagy egyszerűen csak olyan jó ritmusérzékkel, ellenállhatatlanul tudtam előadni. Mindenesetre a nemi erőszakkal semmilyen formában nem foglalkoztunk többet, és a darab

végén kolostorba vonultam. Az egyik díszletmunkás öltözött be apácának, és komolyan, nagyon vicces volt szerintem.

De kicsit mindig fura érzések kavargtak bennem utána. Maga a nemi erőszak persze gusztustalan jelenet volt, és mindenféle akaratlan vizuális képzeteket keltett bennem. Hiába, a behatolást mindig el kell képzelnie az embernek, mert oda muszáj egyet nyögni. De amúgy ez egy ilyen könnyed kosztümös darabocska volt, és sokat lehetett benne ágyban feküdni, hálóingben libegni, meg szépnék látszani.

Anna a kanapé mögé bújik, hogy a Burberry kabátot anilinvörös fürdőköpenyre cserélje.

Hagyományos nemi erőszak

VERNA (FELVÉTELRL)

Igen-igen, mindig szokásom volt ilyen apró észrevételeket és utasításokat írogatni magam számára a szöveggönyv margójára. Néha akár még verseket is: valami eredetit Eeva-Liisa Manner-től, Edith Södergrántól² vagy Toni Braxtontól. Kósza gondolatokat és megjegyzéseket a saját színészi munkámról vagy arról, mi jár a figurám fejében. És ide figyeljete, itt van nálam ez a...

Felveszi az Anna eredeti Othello-példányát az asztalról, és felteszi az olvasószemüvegét. Leül a kanapéra.

... olvastam ezt a régi példányomat. Az volt a darab címe, hogy *Óh, te patás állat*. Egy ilyen shakespeare-i féltékenységi dráma, és nini, itt sorakozik minden egykori széljegyzetem. Észrevettem köztük ezt. Elcsodálkoztam, mert ez se nem vers igazán, se nem a szereplő gondolata, inkább saját naplóbejegyzésnek tűnik. Annyi, hogy rövidebb sorokba írtam, egymás alá, hogy ritmusosabb legyen. És hát elég elgondolkodtató, hogy a próbaidőszak alatt ilyeneket írkáltam:

Anna kézbe veszi a mikrofont.

ANNA

„Félek. Nem akarok félni. Nem akarom, hogy megcsonkítsanak, nem akarom megadni magam az erőszaknak. Nem akarom, hogy megalázzanak, nem kötelezhetnek rá. Nem akarom ezt a játékot játszani. Félek. Mindent elrontok ezzel a féléssel. De nem vagyok elég bátor.”

ANNA

Aztán azt írtam még ide a példányomba... ez alighanem épp az erőszakolós jelenet.

Megmutatja a szöveget a közönségnek.

ANNA

„Kellőképp erőszakos.” „A gyilkosság akkor az egész aktust jelenti, azaz magába foglalja fojtogatástól, késelésestől, mindenestől.” Aztán vannak itt rajzok is erőszakoskodásról meg csuklókicsavarásról. „Rettegés a további erőszaktól”, „erőszak – szex, gyűlölni – szeretni, HOGY A MEGERŐSZAKOLÁS NEM BÜNTETÉS, HANEM FÉLREÉRTÉS!!!” Ilyeneket írtam ide! Lehet, hogy ez a nő a darabban egyszerűen csak túl rövid szoknyát viselt, a férfiszereplő pedig nem értette, amikor azt mondta neki, hogy ne. Próbálom mindenféleképpen megmagyarázni magam-

² Manner és Södergran a legismertebb finn és finnországi svéd modernista női lírikusok közé tartoznak.

nak, hogy ezzel nem büntetni akarnak ott a színpadon, hogy ez csak félreértés. Hogy senki sem akarja megalázni a nőket itt a művészet nemes világában. Ezekon a világot jelentő kurva deszkákon. Az egész csak FÉLREÉRTÉS!

ANNA

Aztán ez az Óhtepatásállat, ez a férfi, a címszereplő, azt mondja: KURVA! Azt írtam ide a lapszélre, hogy „bocsibocsibocsi!”, és az ezután következő hosszú, költői monológ alatt a férfi megerőszakolja a nőt:

Ha tetteodról beszélnek. Mi a vétked?

Az ég elsápad, hunyorog a Hold,

A céda szél, mely csókolja, kit ér,

Némán a föld mély üregébe kushad,

Hogy ne is halljon róla. Mi a vétked?)³

(Did I but speak thy deeds. What committed! Heaven stops the nose at it and the moon winks, The bawdy wind that kisses all it meets Is hush'd within the hollow mine of earth, And will not hear it. What committed!)

A lapszélre itt azt írtam: „sima, hagyományos nemi erőszak”.

Óh, mily nagyszerű, hogy az ilyen jeleneteket játszva persze muszáj belegondolni, hogy hogyan történik a nemi erőszak. Mármint a való életben. Azaz, hogy hogy zajlik. Vagyis, hogy hogy néz ki. Mindenesetre úgy gondolom, hogy ez a mienk jócskán lecsúszna a dobogóról a hagyományos nemi erőszakok bajnokságán.

Majd itt, a következő oldalon ilyenek következnek, hogy „erőszak, dugás, nem vagyok kurva vagy mégis, alázás, gyalázás, védelemvédelem, rémület védtelenség meghalok, szellem, unbreak my heart, say you love me again, Istenem, bocsáss meg neki, ne engedd, hogy ez megtörténjen, kelj fel és tébolyogj. Hisztéria, a kanapéra, föld férge, lélegezz mélyeket!”

Anna mély lélegzetet vesz, és próbálja megemészteni az olvasottakat. Légzőgyakorlatokat végez. Végül visszatér a hátsó pódiumra, instant tésztát készít magának, és enni kezd.

ANNA (FELVÉTELRL)

De ezt az egészet kihúzták végül. Bizonyos értelemben. Vagyis az lett belőle, hogy az erőszakot nem neveztük többé erőszaknak. Mert – bár akkoriban még nagyon fiatal és tettrekész voltam – egyszer csak rám jött, hogy én nem vagyok képes eljátszani ezt a megerőszakolást. Pánikrohamokat kaptam, amikor az erőszakolós jelenethez improzgtunk. Lehet, csak azért, mert akkoriban annyi munkám volt. Például annak a historikus erőszakolós darabnak az előadásai párhuzamosan. Mindenesetre sírva fakadtam impro közben, és nem bírtam abbahagyni. Emlékszem, hogy amikor már jó ideje csak üvöltöttem, hogy „Hagyd abba! Ne!”, és végre mindenkinek leesett, hogy már nem a szerepet játszom, és elegendő volt a rajtam vonaglásból meg a kurvázásból, akkor összekucorodtam a földön, és próbáltam a hajammal eltakarni az arcomat, mert annyira szégyelltem magam, és félttem. És a hajam belógott a számba, és taknyom, nyálam, könnyem összefolyt a sok sírástól. Alig kaptam levegőt. Aztán lassanként elmúlt a hiperventilláció, azaz hisztéria(!), és megnyugodtam. És akkor úgy döntöttünk, hogy elég is lesz ennyi aznapra.

³ Részlet William Shakespeare Othellójából (Negyedik felvonás, 2. szín). Fordította Jánosházy György.

ANNA (FELVÉTELÉRŐL)

Másnap összeszedtem minden bátorságomat, és elmondtam, hogy borzasztóan rosszul viselem ezt az egészet, szóval az lenne a kérdésem, hogy feltétlenül szükséges-e megerőszkolni a szereplőmet ebben a jelenetben? Erre azt mondták nekem, hogy a férfihős tragikumának beteljesedése szempontjából Rendkívül Fontos Fordulatot jelent a szeretett nőn elkövetett erőszak. De én csak nem értettem.

Mert épp akkoriban magyarázták el nekem, hogy meg kell tanulnom határokat szabni, hogy ezek a dolgok nem történhetnek meg, ha elég hosszúra szabom a szoknyámat... ööö, vagyishogy a határokat... szabom meg szigorúan. ÉN, húszévesen, friss végzettként, a színpadi áldozat szerepkörömből kiemelve a fejemet, határokat szabok. Racionálisan és objektíven nézem az egészet, és kizárólag rajtam múlik, hogy mi történik velem a próbákon. Ugyanakkor képes vagyok az együttműködésre és nyitott a művészetre, az együtt gondolkodásra és a lihegő színészcollégámra, meg még mi a picsára nem!

Mindenesetre a lényeg, hogy a nagy Ötтеpatásállat jellemfejlődésének ívétől függetlenül nem akartam megcsinálni azt az erőszakjelenetet, és bár nagyon fiatal voltam, és újonc a nagybetűs Finn Színházban, attól félttem, hogy meg fogok bolondulni! Szóval elhatároztam: nem vagyok hajlandó megcsinálni. Ráadásul még a művészi ábrázolás szempontjából is olyan ügyetlen elképzelés volt. Az előszínpadon fetrengtünk, de felöltözve, mert afféle modern, farmernadrágos feldolgozás volt. Nem, én nem akarom ezt eljátszani! Aztán még az is a fülembé jutott a próbafolyamat idején, hogy egy barátnőmet nemrég igazából megerőszkolták. Hát nem beteg dolog ez, hogy én meg itt ezt bohóckodom el?

És akkor belegondoltam abba, hogy a nézőtéren hányan ülhetnek olyanok, akikkel, vagy akiknek a szeretteivel ez megtörtént? Hányan minden egyes kibaszott este? És valahogy szörnyű érzéketlenségnek tűnt ezt a játék erőszakot nyomatni ott felöltözve, színésziileg beleélve magam halálfélelembé, pánikba és penetrációba, estéről estére. Mikor pedig biztos nem is hasonlít erre az egész a való életben. Úgyhogy eldöntöttem, hogy... ez most számomra kulcskérdés. Hallottam valamikor, hogy volt EGYSZER valaki a színiakadémián, aki megtagadta, hogy egy olyan előadásban játsszon, amelyikben túl sok volt a nők elleni erőszak, úgyhogy elhatároztam: ezt én is meg merem csinálni! Nem megyek bele!

Ezt elmondtam a rendezőnek meg a színészcollégámnak, és azt a tanácsot kaptam: „Ne engedd, hogy a magánéleted befolyásolja a színészi munkádat!” És különben is ügyelnem kéne arra, hogy ne dolgozzak túl sokat, nehogy burnout legyen a vége. Gyengébbek kedvéért: kiégés! **HOGY ENNEK A KURVA ERŐSZAKORGIÁNAK ÉS FOLYAMATOS RAJTAM FETRENGÉSNEK SEMMI KÖZE AHHOZ, HOGY KIBORULT NÁLAM A BILI!**

Így aztán meglehetősen patthelyzetbe kerültünk, és én éjszakákat morfondíroztam azon, hogy hogyan oldhatnám meg ezt a szituációt. Megjegyzés: én gondolkodtam ezen, a férfiaknak a jelentőségtejlésebb jelenetek művészi megoldásán kellett munkálkodniuk, ez viszont számomra biztos személyesebb ügy volt. Szóval éjszakánként órákat törtem a fejem azon, „milyen módon alázhatnának meg a színpadon úgy, hogy ne ez az erőszakolási legyen?” És végül arra jutottam, heuréka(!), hogy mi lenne, ha maga az aktus, penetrációtól, a nő beleegyezésével történne, hogy csak az előtte és utána rendezett patália: bántalmazás, kurvázás meg marcangolás lenne a férfi elborult elméjének sötét kivetülése, de maga a nemi aktus a nő kezdeményezésére történne, így ő is aktív, saját akarattal rendelkező szubjektum lehetne a történetben. Odáig elmentem, hogy még külön bugyit is kértem a jelmezeseiktől, amit felvettem a sajátom fölé, hogy levethessem aztán a színpadon.

És hosszú alkudozás után sikerült. Halleluja! Hogy konszenzusos dugás legyen! És hogy a pasas csak utána kurvázza le a szereplőmet újra, mert az, mint tudjuk, a hős jellemfejlődésének

megfelelő ívelése szempontjából lényeges. Igazából az ívnek több pontján is kulcsfontosságúnak bizonyult.

És ha hiszitek, ha nem, nekem ez segített akkor. Annyira, hogy bírtam folytatni a munkát, és eljátszottam a szerepemet (bár, így utólag belegondolva, nem vagyok biztos abban, hogy egy hajszálnyival is jobb lett ettől), de akkor ezen múltott, hogy nem kellett botrányt okoznom azzal, hogy kísétálok az előadásból. Így nem kellett POCSÉKUL ELSZÍNÉSZKEDNEM EGY TELJESSÉGGEL FELESLEGES nemi erőszakot, ami az eredeti műben még csak nem is szerepel!

Tehát végül is ez az alakítás sem volt egy vérbeli, hamisítatlanmeggyalázott nő-szerep, bár azért így is elég sokat sikerült azt a kényszerdugást próbálni, és az egésznek volt némi erőszakíze, hisz a rendező és a partnerem mégiscsak kényszerítettek az aktus eljátszására.

Szerencsére a közönség legalább úgy gondolta, hogy ÖNKÉNT csináltam.

ANNA

Aztán bemutató után bementem a városi kórház ügyeletére, mert úgy éreztem, itt a híres burnout.

Stilizált erőszak

ANNA

És ez még nem minden. Verna?

VERNA (FELVÉTELREŐL)

Igen?

ANNA

Megkérhetlek!?

Anna mutatja a hangosítónak, hogy bekapcsolhatja a felvételt. Tollkabátot vesz, és sapkát tesz. Bemelegít.

VERNA (FELVÉTELREŐL)

Hát igen, egy kicsivel idősebb és tapasztaltabb voltam már, és azt gondoltam, nem történhet több ilyen baleset. Új idők voltak, új igazgató. Űlök az új sikermusical olvasópróbáján. A tolerancia, a sokféleség elfogadása és a nemek egyenjogúsága mellett tüntető darabén. És egyszerűen nem hiszek a szememnek, amikor a példányomat lapozva egyszer csak azt a színi utasítást látom ott zárójelben, hogy „Rachelt megerőszakolják”. Én nyitom a számat, hogy ne már! Nem lehetne ezt megoldani valahó..., amikor: „És ide külön írtam egy kis áriát”, jelenti be a zeneszerző felvillanyozva, és elénekli ízelítőképp az erőszakáriát.

És mivel én úgy szeretek énekelni, ez lenne az én Szólóm. Ez a zenei téma aztán megismétlődik még itt-ott a darab során, és a kitalizottokról szól. Ez a kívülállás és kitalizottság témája. A kristevául tudóknak azt is mondhatjuk, hogy az abjekt motívuma.

Ja, értem, akkor ezt valószínűleg elég nehéz lenne kihagyni belőle. „De stilizálva játsszuk el”, ígérik. A csoportos nemi erőszakot. Hogy külön koreográfiát kap, meg... meg... jégkorongos metaforikával operálunk. Hogy először a színészek – figyelem! NEM-táncosok! – dobálnak engem

a levegőben egy jól begyakorolt, bár nem mindig ugyanolyan jól érzben is tartott koreográfia szerint. Végül pedig fekszem a földön, és a hónom alá, térdés könyökhajlataimba meg persze a lábam közé jégkoronggütyöket dugnak. És így maradok, fekve, az egész következő jelenet alatt, mozdulatlanul, aztán szétszedik ezt az installációt, majd én eléneklem az erőszakszólómat, és eljátszom, hogy megerőszakoltak. Hát, mit mondjak, rendben.

Anna felveszi a mikrofont.

ANNA

Ez fontos téma, úgy gondolom. Mármint nem a csoportos erőszak, hanem az egész darab. Fontos, hogy a közönség a nagyszínpadon láthassa. Csak na, amikor az előbb arról beszéltem, hogy a színészek... azazhogy Irmeli beszélt arról, hogy a fiúknak a főiskolán nehéz a testüket kontrollálniuk, amikor agresszív vagy felizgult figurát kell játszaniuk... Na, hát nem igazán sikerül nekik főiskola után sem, a profi színházban.

ANNA (FELVÉTELÉRŐL)

Húha, volt ott aztán mindenféle malőr aaa... a munkabiztonsággal.

Anna lerogy, elterül a hátán a padlón. Ez többször megismétlődik, miközben megpróbál visszajutni a hátsó színpadra. Végül feladja, és háton fekve marad.

De őszintén, bár az a dobálás, agyrázkódással meg törött bordákkal körítve, elég szemét dolog volt, nem is tudom, miért hozom szóba, mert csak véletlen balesetekről van szó. És talán csak azért dobálnak annyit a színpadon, mert olyan kézre álló, dobálni való vagyok, olyan pici és sovány, hogy vigyáznom kéne, nehogy táplálkozási zavarom legyen (köszönöm bazmeg a tanácsot, akárki, ebédelhetnék végre nyugodtan?)!

Azt találtam egyszer mondani egy férfi kollégámnak, hogy: valamiért elég sokszor kellett eddig megerőszakolt nőt játszanom, és tetejébe kicsit furcsálltam a dolgot. Ő meg erre annyit válaszolt: talán csak mert nagyon erőszakolni való vagy. Ez NAGYON ronda megjegyzés volt, de... Talán csak nem jól viselte a témát, és megpróbálta vagányul elviccelni.

Valójában nagyon kedves srác.

Anna hátramegy sütitgetni és kávézgatni.

Aztán ott volt az a... nyugdíjas színész, aki idesúgta nekem az ünnepélyes tavaszi díjátadón, ahol épp kitüntetések osztozottak a színház nagy múltú művészeinek: „Neeem lehet igaz! Nem! Eeez nem lehet igaz! Hogy ez a... ez is húsz éve van itt? Mintha csak tegnap lett volna, hogy először játszottunk együtt. És akkor még csak főiskolás diákleányocská volt, azt a kutyafáját, hogy micsoda remek darab volt az.”

És aztán ez a matuzsálem odafordult hozzám, a fiatal színésznőcskéhez, és azt suttogetta: „Hmm, abban volt, hogy megerőszakolhattam”; majd mondta tovább a magáét kedélyesen, öregesen.

Anna a mikrofonhoz kúszik.

ANNA

Szerettem volna üvöltölni, hogy ÁÁÁÁÁÁÁÁ ÁÁÁÁÁÁÁÁ ÁÁÁÁÁÁÁÁ, mi a büdös picca folyik itt! De ezzel jószerevével tönkretettem volna az ünnepi hangulatot. Úgyhogy úgy döntöttem magamban, ennyi elég is volt nekem mára.

Anna felkel, bepólyázza és felkötö a karját, tovább eszi a tésztáját a hátsó színpadon.

ANNA (FELVÉTELRŐL)

Hát iigen, bár tény, hogy eléggé ellátták a bajomat abban a zenés szuperprodukcióban, a legfájdalmasabb mégis az volt, hogy egy vállrándítással elintézték: nem viselhet meg az erőszak, mert Stilizált! És félvállról vehetem. Hogy nem kell az „érzelmi oldalát” eljátszani. Tehát KÖNNYEDÉN kell tudnom venni azt a dobígálást, földre teperést meg hokiütőkkel döfködést.

Annak ellenére, hogy végig tisztában vagyok vele: csoportos nemi erőszakot ábrázol! Vagyishogy azzal, hogy ÉN az erőszakoltat játszom, a gangrape áldozatát, akire minden erőszakos indulat összpontosul! Az lett belőle, hogy a reakcióm pont a várákozásokkal ellentétes volt: annyira roszszul éreztem magam, hogy MUSZÁJ volt minden egyes alkalommal kisérnem magamból a dolgot a színpadon, és véresen komolyan vennem az egészet. Keresztülmenni rajta, és megmutatni a traumatikus érzéseket, amiket kelt. Amúgy sem vagyok egy technikás színész... (*furcsa szünet*), hanem abból mértem az impulzusaimat, hogy ha tépik a hajam és fáj, akkor sírok.

De a lényeg, hogy még pocskébbul éreztem magam attól a jelenettől, ha nem tudtam sírni, hanem csak végigcsináltam beleélés nélkül. Minden alkalommal akaratlanul is megjelent előttem a tömegeőszak képze. Hogy milyen érzés valójában. És a szemébe néztem a kollégáimnak, és gyűlöltem őket, undorodtam és féltém tőlük. És arra gondoltam, hogy ezt soha többé. Ki kell szabadulnom innen.

Anna a mikrofonhoz rohan a hátsó pódiumról az utolsó pillanatban. A szája tele tészttával.

ANNA

Aztán bemutató után bementem a városi kórház ügyeletére, mert jött a burnout.

ANNA (FELVÉTELRŐL)

De ez volt az utolsó. Az utolsó alkalom, hogy valaki fetrenghet rajtam, miközben dolgozom.

MÁSODIK FELVONÁS

Szerepet le

Anna leveszi a sapkát, letépi magáról a kabátot.

ANNA

Húha, ez egy kicsit személyesre sikeredett. Sehogy se tudom én ezt más szájával elmondani.

Anna próbálja levenni a cipőjét, ami elég nehéznek bizonyul bepölyázott kézzel. Letépi a kötést, majd leveszi a cipőjét.

ANNA

Rádadásul nem voltam képes ebben a Verna Piponius-figurában sem benne maradni.

ANNA (FELVÉTELRŐL)

Na és mit gondolsz róla Te Magad? Milyennek érzed?

ANNA

Hátöö, ez a Verna helyenként egész jól sikerült. Mármint ha leszámítjuk, hogy helyenként egyáltalán nem tudtam tartani a figurát, és elkezdtem a saját ügyeimről locsogni, akkor egész elégedett vagyok. Nagyon vicces volt eljátszani. Egy kis stockholmi vágószobában vettem fel az egészet az Iphone-nommal.

Annira mutat.

Gyerekkori kedves barátom, Anni Puolakka képviseli itt ezt a mozzanatot: Stockholmot és a megírás folyamatát. De a beszédstílus tekintetében talán jobban oda kellett volna figyelnem. Vagyis, ha újra kellene írnom ezt a dolgot, akkor, azt hiszem, jobban kidolgozom ezt a figurát. Azt, ahogy beszél. Mert időközben rátaláltam, például amikor azt mondja, hogy „szokásom volt apró észrevételeket és utasításokat írogatni magam számára a szöveggönyv margójára”. Szóval talán ebből indulnék ki. Hogy?

Mi van? Halló!?

ANNA

Áh, tehát azokról az emlékekről. Hogy mit gondolok? Nemtom.

Anna a kanapéhoz sétál.

ANNA

Nem, igazán nem tudom. Vagyis nagyon nehéz feldolgozni az érzéseimet.

Anna leül a kanapéra.

ANNA

Szóval igen, borzasztó dühös vagyok, talán ez az uralkodó érzés. És a szégyen ezzel együtt. Hogy nem vagyok elég talpraesett és intelligens.

Ez egy olyan hányinger téma! Rohadt nehéz összefogottan beszélni róla. Ráadásul még nyertem is a projektre támogatást a Finn Kulturális Alaptól. Eredetileg regényt kellett volna írnom ebből. Aztán elmeséltem édesapámnak, hogy min dolgozom, ő meg azt mondta: „ne csináld, túl kényes téma”. Az emberek annyira érzékenyek. És ha a nyilvánosság elé kerül ez az egész, a média felkapja, és úgy csavarja ki, ahogy kedve tartja, akkor pedig ellenőrizhetetlenné válik számodra.

Tehát a saját apám megtiltotta, hogy erről beszéljek, pedig valójában ez az oka annak, hogy olyan hosszú ideje nem tudok színpadon játszani. Bár ez a szakmám.

Grrráááh, semmi kedvem ilyen nyavalygós libának lenni, és erről papolni. Volna nekem más dolgom is, sok más érdekes kérdés, ami foglalkoztat. Például, hogy meddig tágul az úr?

És félek, hogy ez nem több így, mint valami szegény munka nélküli kis színész panaszai: nem tudok játszani, mert... feminizmus. Mert „túl sokat gondolkodom a nőábrázoláson”. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy semmi sem változik. Bár a feminizmus valamilyen szinten elfogadottá vált kint, a való életben, valamiért nem sikerül a változásnak beszűrődnie ide, a színház világába. A világot jelentő deszkákra. Mert a művészet nem követi a hétköznapi szabályokat. A művészetnek saját törvényei vannak. A művészet nem egyenlő kvótákban gondolkodik, és mégiscsak megindító, amikor egy fiatal nőt meganálerőszakolnak és feldarabolnak, és szólásszabadság van, és ami elmúlt, elmúlt, és tiszteljük a veteránokat. DE BASSZUS, ÚGY TŰNIK, HOGY MEGÁLLT AZ IDŐ. SEMMI, DE SEMMI NEM VÁLTOZIK!

Anna a kezébe temeti az arcát.

ANNA

Talán ez a legnyomasztóbb. Hogy ez a kultúrmacsó faszág úgysis így megy tovább, és mindig tovább a végtelenségig. Ha benne vagyok, ha nem.

Anna lerogy a kanapéra. Beszéd közben a hónaljiszőrét simogatja, míg elemzi a helyzetet, ahogy a férfi rendezők húzogatják a bajszukat.

ANNA

Vagy talán mégiscsak a magam szempontjából érzem ezt nyomasztónak. Hogy így felgyűlt bennem a szégyen és a düh. És elképesztően igazságtalannak érzem. Mért van az, hogy egyetlen férfi színésznek sem kell megtapasztalnia a „szakmának ezt az árnyoldalát”?

Egy férfi kollégám megkérdezte tőlem, amikor meghallotta, hogy ezen az előadáson dolgozom: mégis hány darabban fordult elő, hogy megerőszakoltak-forma? (Megerőszakoltak-forma – ez egész jó kis kifejezés.) És erre összeszámoltam, hogy négyben, bizonyos értelemben ötben. Igazából teljesen kifejejttem egy főiskolás vizsgaelőadást a sorból. A vágy villamosa, csodálatos klasszikus, ragyogó női szerepek; az állatias Stanley Kowalski és a megzavarodott Blanche du Bois, akit méltó büntetésként... na de mindegy, azt válaszoltam: négyben. CSAK négyben. Téged hányban?

„Ööö, egyben se, de egyszer volt például egy olyan jelenetem, amiben a figurámat ilyen nyomasztó, szexuálisan túlfűtött légkör veszi körül.” Áh, szóval EGYSZER VOLT EGY OLYAN JELENETED, AMIBEN A FIGURÁDAT NYOMASZTÓ, SZEXUÁLISAN TÚLFÜTÖTT LÉGKÖR VETTE

KÖRÜL! Értem, na, ha így számoljuk, akkor..

Anna az ujjain számolgat. Húsz körül abbahagyja.

ANNA

... könnyebb azt összeszámolnom, mikor nem volt szexuálisan túlfűtött és nyomasztó a légkör az általam játszott alakok körül.

És tudom, hogy ez nem a férfi színészek hibája. Tényleg nem. Ő is csak empatikus próbált lenni, jó ember. És „magára vonatkoztatva” átgondolni. De ez mégiscsak NAGYON NAGY igazságtalanság. Kizárt dolog, hogy egy férfi párhuzamosan két olyan darabban is játsszon, amiben megerőszakolják az általa játszott szereplőt.

Ráadásul mindig a fiatal, kezdő és magukban bizonytalan színésznők kerülnek ebbe a helyzetbe. És amikor én megpróbálok beszélni erről, akkor azt kapom, hogy: nem vagy te egy kicsit túl érzékeny? Meg, hogy lépj túl rajta végre! Get over it! Jön, hogy behúzzak egyet. De úgy érzem, nem segít, ha bosszút állok pár férfi színészen, hisz nem az ő hibájuk, meg aztán nem is akarok én senkin bosszút állni. De azt azért szeretném, ha egy kicsit belegondolnának, hogy milyen érzés ez nekem (és sok más, a „nőábrázolás rémségeire” panaszkodó színésznőnek). Csakhogy a bosszú nem segít semmit, ráadásul teljesen elhibázott dolog pont őrjítük állni bosszút. Nem is tudom, kin kellene. Valami kibaszott Struktúrán? De nem is akarok bosszút állni. A bosszú itt nem segít, bassza meg!

HARMADIK FELVONÁS

Bosszú

ANNA-TERAPEUTA (FELVÉTELÉRŐL)

Mi volna, ha mégis megpróbálnád?

Anna felriad, felül a kanapén. Csend. Enyhe zavar.

ANNA-TERAPEUTA (FELVÉTELÉRŐL)

Hátha mégis segít. Itt bármit megtehetsz, amit csak akarsz. Itt minden érzélem megengedett.

ANNA

Nemtom... Elég ordenaré dolognak tűnik. Vissza-színpadierőszakolni. Dehogyan akarom én azokat a régiákat! Nem akarom újra elképzelni, hogy velük vagyok... dugok... Inkább valami főiskolások legyenek. Fiatalok, védtelenek és ártatlanok, hogy valami értelme legyen. Vagyishogy épp akkor nincs értelme, ha ártatlanok. Annyi egyszer biztos, hogy nem az ő hibájuk.

ANNA-TERAPEUTA (FELVÉTELÉRŐL)

De hátha attól jobban éreznéd magad... Mi volna, ha egy pillanatra elfelejtkeznél az ésszerűségről és az igazságosságról? Szerintem a bosszúfantáziáid valóra váltása megér egy próbát.

Anna a kanapé sarkába temetkezve próbál eltűnni szem elől.

ANNA

Mért fogtam neki ennek az egésznek? Gráááh, jó na, mindenki tudja, hogy ez így nem megy, így nem haladunk, ha nem kelek fel erről a kanapéről.

Anna felkel a kanapéről, és a rivalda közepére sétál.

ANNA

Rendben, én mindenre nyitott vagyok. Megpróbálni mindig meg lehet.

Felveszi a padlóról a Burberry kabátot, és a kanapéra ülteti.

ANNA

(*Motyog*) Kurva gestaltterápia. Nem tudom, ez annyira kilencvenes évek! Olyan béna! Nekem ez nem megy! Nem akarok egy ilyen múlt évezredből szalasztott jelenetet a sikerdarabomba!

Anna bátorságot gyűjt.

ANNA

Grrrraaargh. Ezt a részt mindig borzasztóan szégyellem, de komolyan! Ha magamban próbálok, ha közönség előtt játszom, mindegy. Huh, de most muszáj, végig kell valahogy csinálnom.

Anna kezdi bemelegíteni a hangját és testét.

ANNA

Kedves közönségünk, előadásunk most következő része: a bosszú „à la kegyetlen kilencvenes évek”.

Anna összeszedi a bátorságát.

Oké. Azt képzelem, hogy ezek a kabátok... fiatal színészpallanták. 5-6-7-8.

ANNA

Helló, láttam, hogy itt ülsz. Lecsüccsenhettek?

Anna cselgáncsozókat megszegyenítő mozdulattal a kanapéra vetődik.

Köszí!?! Áh, szóval még fősulis vagy. Aha-aha, persze-persze! Húha, ez nagyon klassz. Rögtön látszik, hogy komolyan veszed. Belőled lesz valaki.

Anna elkezd simogatni a kabát térdét, majd lassanként a lába közé vándorol a keze. A kabátnak nem tetszik. A Nirvana Rape me című száma szólal meg.

I got it, i got it, i got it. Meghívhatlak valamire? Tudod, te még messzire fogsz jutni. Látom a szemedből. El ne veszítsd ezt! Az ártatlanságot. Bocs, baj, ha közben hozzád érek? Nem zavar, igaz? Olyan tündéri édes vagy.

Anna rámászik és dugni kezdi a kabátot a kanapén. Végül ledobja, hogy szabaduljon tőle.

ANNA

Menj innen a picsába!

Anna újabb kabátot talál (tinidzseki).

ANNA

Áh, főiskolás vagy. Klassz! Akkor biztos érdekel a kegyetlen fizikai színház, és bátor fiúcska szeretnél lenni a színpadon. Nem bánod, ugye, hogy ezt csinálom?

Közben a falhoz nyomja, és kezdi markolászni, nyalogatni. Megerőszakolja.

ANNA

Nyaljad csak, nyaljad! Micsoda? Erre se tanítottak meg a főiskolán, hogy hogy nyalj ki egy pinát? Szűzanyám!

Tűnj innen a picsába, te nyalizós hímrinyó!

Anna megtalálja az anilinvörös köpenyt. A matracra hurcolja.

ANNA

Gyere csak ide, te kurva. Kurva! Kurva! Kurva (üvölti a fülébe és ököllel veri az arcát)!

Anna erőszakolja.

Heaven stops the nose at it and the moon winks,

The bawdy wind that kisses all it meets

Is hush'd within the hollow mine of earth,

And will not hear it.

Die you dirty whore!

Az ágyon hagyja a köpenyt, rohan az újabb kabáthoz (pihekabát), és a színpad közepére von-szolja.

Hé-hé-hé, helló! De hát csinálhatjuk az egészet stilizáltan, így egy cseppet se kell beleélned ma-gad. Csak fekszel ott egy helyben. Tanulmányozhatod közben mondjuk a mennyezetet.

Anna a kabátra teszi a lábát, és kihéréli egy mímelt láncfűrészsel. Eljártssza, hogy dildót készít magának, amivel maszturbálni kezd a kabáton fekve.

ANNA

Ez nagyon fontos a karakterem fejlődése szempontjából, ez a dolog, és mellesleg tabutéma.

Anna ugrál, pattog a kabáton, majd széttépi.

ANNA

Ez az egész csak színház. Domborítsuk ki jobban az ÉN jellemfejlődésem ívét.

Anna a kabát darabjait dobálja. Állatiassá válik. Foggal szaggatja a kabátokat, és dörzsöli magát hozzájuk, domborít, homorít.

ANNA

Az emberek olyan rosszak. A világ olyan borzalmas hely. Hát, ez így igaz!

A zene véget ér. Csend. Anna a kabátok alá temetkezik, és nyögdecselni kezd.

ANNA

Neeem-nem, egy cseppet se lett jobb tőle. Most csak még jobban szégyellem magam. Mocs-kosnak érzem magam. És azt szeretném, ha az összes színis feminista lenne. DE NEM LESZ BELŐLÜK SEHEHEBRÜHÜHÜÜÜ!

ANNA-TERAPEUTA (FELVÉTELRŐL)

„Ám annak ellenére, hogy a rossz érzéseket megpróbáljuk gyógyszerekkel, alkohollal és dro-gokkal elfojtani, a sejtjeinknek folyamatosan mesélniük kell a bennük elraktározódott történetet, egészen addig, amíg az meghallgatásra és megértésre talál.” – Alice Miller

Anna felül.

ANNA

Mit mondtál?

ANNA-TERAPEUTA (FELVÉTELRŐL)

Annak ellenére, hogy a rossz érzéseket megpróbáljuk gyógyszerekkel, alkohollal és drogokkal elfojtani, a sejtjeinknek folyamatosan mesélniük kell a bennük elraktározódott történetet, egészen addig, amíg az meghallgatásra és megértésre talál. – Alice Miller

Valóban? Szerintem ez az elfojtás nem is rossz mint ötlet. Megér egy próbát. Legalábbis ezerszer ígéretesebb, mint ez az álerápia. Könnyű onnan a hangszalagról rikoltozni és filozofálni. Gyere te ide a színpadra hülyét csinálni magadból! Én nem akarok erről a témáról beszélni többet. Szerintem ezt ezennel letárgyaltuk. Ha nem értik, hát nem értik. Nekem tökmindegy.

Anna kezdi összegyűjteni a kabátokat.

ANNA

Tegyél be valami szép zenét! Pöle azt a Mozartot.

Mozart: Confutatis. Anna toporzékolni kezd, mint egy óvodás.

ANNA

Neeem! Nem ezt a zenét! Szerinted ezt kértem?! Ha volna füled, hallanád, hogy nem stimmel! Hogy jön ez ehhez a hangulathoz? Mért cseszekedik velem mindenki?!!

Anna előás egy üveg sherryt valahonnan.

ANNA

Senki se érti meg, milyen nehéz nekem!!! Mindenki gyűlöl, és azt kívánja, döggöljek meg!

Anna a közönséget nézi az üveggel a kezében.

ANNA

Ne nézzenek rám így! Igazság szerint egyáltalán sehogy se nézzenek rám! És ne bámulják már azt a feliratot folyton! A legtöbbjük nagyon is jól érti, miről beszélek. Rám nézzenek! De meleg, támogató tekintettel és szeretettel. Szeressenek engem!

Kicupantja az üvegből a dugót. Mozart: Recordare.

ANNA

Ááh! Sherry. Színházi alapkellék.

Anna iszik egy kortyot, majd tölt még a poharába. Észbe kap, hogy ott a közönség is.

ANNA

Oppárdon, borzasztó udvariatlanság részemről, de megfedekeztem önökről. Rólatok. Kértek? Egy pillanat, hozok poharat. És BOHOHOHOOCSS! Bocsi, hogy kiabáltam veletek! Amatőrismus volt részemről, nem értem, mi ütött belém.

Anna további sherryüvegeket kotor elő a hátsó színpadról.

Mi lenne, ha elfelejtenénk az egészet? Felejtünk el mindent, amit mondtam.

Anna bögréket osztogat és sherryvel kínálja a közönséget.

ANNA

Most adjuk át magunkat az élvezetnek és szórakozásnak. Élvezzük az életet és a sherryt. Nyugodjunk meg mindannyian. Ki bír folyton apróságok miatt nyavalyogni. Hisz tulajdonképp egész jól állnak a dolgok Finnországban. Sok más országhoz képest.

Anna rózsaszín dzsekit és túl rövid szoknyát vesz, majd pattogatott kukoricát hoz a hátsó színpadról.

ANNA

Ja, igen, és van itt popcorn is azoknak, akik nem kérnek sherryt. De szabad keverni is, saját felelősségre.

Anna popcornos tasakokat dobál a közönség közé. Visszamegy a saját sherryspoharáért, és koccint a közönséggel.

ANNA

Egészségünkre, kocc! A hallgatásra! És a jó hangulatra!

Regresszió

Anna egy hajtásra kiissza a poharát, és táncolni kezd. Észrevesz egy ragasztószalagcsíkot a padlón, amely azt jelezte, hová kell feküdni több alkalommal is az előadás során. Próbálja felrugdosni a padlóról, de fejébe szállt az ital, megtántorodik, és a hátára esik. Mozart elhalkul, lassanként kezd hallatszani, ahogy Anna az I'm a barbie girl éneki r'n'b stílusban.

ANNA

... „You can touch, you can play. If you say, I'm always yours... I'm a barbie girl, in a barbie world. Life is plastic, it's fantastic. You can brush my hair, undress me anywhere. Imagination, life is your creation.” Hú, ez igaz, olyan valóságot kreálok, amelyet akarok. Másik valóságot! Valami mást, mint megerőszakolt kislányokat és gyámoltalan nőket. Megmutathatom, mi van ezen a közhe-lyen túl. A struktúrárn kell változtatnom. Szégyen és félelem ide vagy oda, kénytelen az ember a világ megváltoztatásával vésződni. Ez most fontos. Use your fucking imagination!

Mi volna, ha legközelebb mondjuk... az erőszakoló elcsúszna egy banánhéjon. A nők pedig azt csinálhatnának a színpadon, amit akarnak.

Szeretnék felolvasni egy kiáltványt. Mara Lee svéd író, a nemi szerepek sokoldalúbbá tételének érdekében fogalmazta meg mindezt. Ő javaslatnak nevezi, de én – mert annyira jó – kiáltványnak hívom inkább. Szabad közben spontán tapsban kitörni vagy „jól beszél!”, „igaza van!”, „word!” felkiáltásokkal nyugtázni a bölcс szavakat, ha bárki kedvet érez hozzá.

Anna előhúzza egy papírt a rózsaszín dzseki zsebéből.

Kiáltvány

NÉHÁNY MEGFONTOLANDÓ KIHÍVÁS AZ ELŐADÓ-MŰVÉSZET ÉS A SZÍNÉSZI SZEREPFORMÁLÁS TERÉN

1. A reprezentáció és a szereplők megformálásának íratlan törvényeit ideje felfedni és újrafogalmazni.

2. Más nőknek is nyíljon lehetősége férfiszerepek megformálására, ne csak Tilda Swintonnak.
3. Denzel Washingtonon kívül más színes bőrűeknek is nyíljon alkalma etnikai szempontból semleges szerepek eljátszására, „a fekete” vagy „a másik” szerepébe való beskatulyázás helyett.
4. Nem „több megszokott arcra” van szükség „egyre több szokatlan emberi sors” eljátszásához, hanem „több szokatlan arcra, akik megszokott emberi sorsokat mutathatnak be”.
5. Ha a szórakoztató „erőszak” továbbra is uralkodó ágazat marad, akkor azt kérem, törekedjünk az áldozatként vagy feldarabolt, lemészárolt, megcsonkított, feltrancsírozott formában mutogatott testek esetében demokratikus és egyenlő eloszlásra. Más szóval: növeljük a fehér és hímnemű halálos áldozatok kvótáját.
6. Nem az a jelszó, hogy „több remek női szerepet”, hanem az, hogy „több szerepet remek nőknek”.
7. Bátorítsuk a közönséget a „lehetetlennel” való azonosulásokra: ha a nézőt – nemtől, kortól vagy etnikai hovatartozástól függetlenül – képesnek tartjuk arra, hogy a képzelőereje segítségével azonosuljon egy fiatal varázslóval, egy 18. századi francia hercegnővel vagy egy görög félisten-nel, akkor képesnek kellene lennie arra is, hogy ugyanilyen figurákkal koruktól, nemüktől vagy etnikai hovatartozásuktól függetlenül azonosuljon.
8. Derítsük fel, hogyan lehetne a fiatal lányok szexualitását pozitív színezettel ábrázolni, azaz anélkül, hogy áldozatként (az uralkodó férfi szexualitás áldozataként) vagy pszichikailag labilisként és destruktívként láttatnánk őket.
9. Gondolkodjunk el az alábbi összefüggéseken:
 - a) a férfi megszállottsága = kockaság / zsenialitás
 - b) a nő megszállottsága = örület
 - a) a férfi extázisa = életöröm
 - b) a nő extázisa = örület
 - a) a férfi szenvedélye = fenségesség
 - b) a nő szenvedélye = örület
10. A színész szépségével önmagában nincs semmi baj (nem természetellenes vagy elérhetetlen eszmény stb.), sokkal inkább azzal a funkcióval, melyet a fikcióban hagyományosan betölt, vagyis azzal, hogy a szépség csupán passzív nyugvópont a tekintet számára. A szép nem a „közönséges” vagy „csúf” ellentéte, hanem a „cselekvővel” vált ellentétessé – és ezzel van a gond.
11. Addig, ameddig a másságot kizárólag valaki más (történetesen épp rá irányuló) tetteinek vagy vágyainak áldozataként jelenítik meg, addig az továbbra is másság marad, mert a szubjektum pozíciójába a másik csakis saját vágyai önálló megfogalmazása által kerülhet. Tehát: mutasd meg a másságot, a mást (az idegent, a nőt, az értelmi fogyatékos), de a vágyat is, melyet valami iránt táplál, még hozzá a saját jogán.

ANNA

Köszönöm. Ennyi elég is volt mára.

Végállomás

Anna meghajol.

ANNA

Köszönöm mindenkinek, hogy eljött. Az üvegben még maradt egy kis sherry, ha valaki meg akar-
ná kóstolni. Kérem, maradjanak még beszélgetni, a kérdéseiket feltenni, véleményt mondani...

(Tájékoztató a közönségtalálkozóról, esetleges közös pattogatott kukoricázásról.)

VÉGE

Fordította: Jankó Szép Yvette